

Löningshelg eller familjero

En kvalitativ komparativ fallstudie om utvecklingen av den svenska och danska alkoholpolitiken

Johan Larsson

Abstract

The early 20th century was the deciding moment for how Sweden and Denmark would control alcohol in the future. Sweden decided to restrict how much and when people could buy alcohol while Denmark decided to go through a more liberal approach where they only created extra taxation on liquor. The aim of this study is to explain why this difference occurred and which role interest groups played in the policy process. Sweden and Denmark are very similar countries and they both decided to establish committees that would analyse the question and leave a recommendation to the government. The main difference between the two countries where how organised certain interest groups were especially the temperance movement. This study used policy frames and camp level frames to study interest groups and came to the conclusion that there existed big difference in the level of organization and from that the conclusion was drawn that the level of organization is important to understand what level of impact an interest group will have on the policy process.

Nyckelord: **Alkohol, Sverige, Danmark, Policy frames, intressegrupper, policyprocesser, nykterhetsrörelsen**

Antal ord:9137

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
1.1 Tidigare forskning	6
1.2 Syfte	8
2 Metod	8
2.1 Forskningsdesign	8
2.2 Material	9
2.3 Val av fall	11
2.4 Val av analysobjekt	11
2.5 Begrepp	12
2.6 Avgränsning	13
2.7 Relevans	13
3 Teori	14
3.1 Hypoteser	15
4 Historisk Utveckling	16
4.1 Sverige	16
4.2 Danmark	19
5 Analys	20
5.1 Intressegrupper	21
5.1.1 Sverige	21
Sveriges nykterhetssällskapet representantförsamling	21
Bryggeriarbetarförbundet	22
Läkarförbundet	22
5.1.2 Danmark	23
IOGT/NIOGT	23
Bryggerier	23
Sjukvården	24
5.2 Anknytning till hypoteser	24
Enighet inom nykterhetsrörelsen	25
Övriga intressegruppers perspektiv	27
5.3 Sammanfattning	28
6 Diskussion och slutstats	31

1 Inledning

Alkohol återfinns i samtliga delar av världen och det är en av de vanligaste och mest tillåtna drogerna. Varje stat har en unik relation till hur de ser på alkohol och utifrån det perspektivet har de format en lagstiftning kring hur alkohol ska hanteras. Vissa stater har tagit en liberal syn på alkohol och gör den lättillgänglig både i hur den säljs och vilka som får köpa, medan andra har tagit en mer restriktiv syn i frågan. Det jag tror är att det finns vissa händelser och institutioner som existerade historiskt som ledde till att statliga institutioner som skulle kontrollera alkoholkonsumtionen växte fram.

I Sverige är frågan om alkohollagen ofta relevant inom det politiska spelrummet mycket på grund av att Sverige utvecklade en restriktiv alkohollag. I februari 2020 så stämde Systembolaget den danska vinappen Vivino för att enligt Systembolaget så bryter de mot det svenska alkoholmonopolet.¹ Detta visar på att de beslut som togs i början av 1900-talet fortfarande påverkar det nutida samhället. Alkoholfrågan avgjordes i de flesta stater i början av 1900-talet det är då Sverige bestämde sig för att skapa en restriktiv lagstiftning för att stoppa alkoholismen medan grannlandet Danmark tog en liberal ställning i frågan. Danmark och Sverige det är två stater som kan sägas var mest lika i sin design och därför utgår denna uppsats från den designen. Därför har jag valt att analysera varför Danmark och Sverige utvecklade olika policys i alkoholfrågan.

1.1 Syfte

Denna uppsats studerar Sverige och Danmark och försöka förklara varför dessa två så pass lika stater har utvecklat olika alkoholicy. Mer specifikt är jag intresserad av varför Sverige inte utvecklade ett totalförbud och Danmark utvecklade ett liberalt system. Detta kommer främst göras genom att studera de intressegrupper som var aktiva i de bägge staterna under 1900-talets början för att se vilket inflytande de hade på policyprocessen.

Utifrån denna bakgrund har jag valt att formulera frågorna.

Varför utvecklades Sverige och Danmark olika alkoholicy?

Vilket inflytande hade intressegrupper i policyprocessen?

---

¹ SVT (2020) Systembolaget stämmer dansk vinapp SVT 02-19
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/systembolaget-stammer-dansk-vinapp-1> [Hämtad 03-30]

1.2 Tidigare forskning

Flera studier har analyserat alkoholfrågan i Sverige och Danmark, de flesta av dessa studier har utgått från ett sociologisk eller historiskt perspektiv. Detta stycke har endast som ändamål att ge en överblick kring denna forskning.

För att genomföra denna uppsats har jag valt att studera intressegrupper i de bägge staterna som lobbade för att policyprocessen skulle utvecklas i en viss riktning. Valet av att analysera intressegrupper sker under punkt 2.4. Utifrån Kurzer drar jag slutsatsen att den stora skillnaden mellan Sverige och Danmark var att det var olika intressegrupper som var involverade i alkoholfrågan i respektive stat. I Sverige växte nykterhetsrörelsen fram som en ledande kraft för att befolkningen skulle leva sunt. Dessa stöttades av Svenska kyrkan och senare av politiska partier så att de kunde driva igenom sina policys. Nykterhetsrörelsen får inte ett stort genomslag i Danmark där de stora bryggerierna Carlsberg och Tuborg försökte stoppa lagstiftning som skulle ökat beskattningen på öl vilket splittrade nykterhetsrörelsen.² Det Kurzer beskrivet i sin uppsats är alltså hur de bägge staterna utvecklade sina respektive policys men hon utgår inte från en given teori. Det jag anser vara den avgörande variabeln är att intressegrupperna i respektive stat skilde sig åt vilket ledde till en skillnad i policyprocessen. Kurzer förklarar inte heller denna utveckling med intressegrupper utan nämner enbart grupper som påverkade fallet.

Denna forskning bygger även på Rothsteins bok *den korporativa staten* där han redogör de korporativa elementen i den svenska historien. Rothstein redogör även de korporativa elementen i nykterhetsfrågan vilket även har delvis inspirerat denna uppsats. Denna uppsats bygger inte på korporatism men det går inte att förstå uppsatsen utan att förstå inslaget av korporatism i det svenska och danska systemet. Rothstein skriver förvisso enbart om Sverige men jag anser att det går lika väl att applicera hans forskning för att förklara Danmark eftersom Danmark genomgick samma process som Sverige. Rothstein förklarar bland annat hur den Svenska staten etablerade kommitté för att samla in och sprida rätt information till

---

² Kurzer, Paulette (2001). *Markets and moral regulation cultural change in the European Union*. Cambridge [England]: Cambridge University Press sid 51-54

folket om alkohol.³ Genom att staten har organ för att samla in korrekt information får intressegrupper inflytande i vilken information som sprids och de får även ett verktyg för att komma i kontakt med staten. Korporatism sker även genom de nykterhetskommitteer som etableras i respektive stat som även de ger intressegrupper en chans att tycka till i frågan.

Det går även att peka på den geografiska skillnaden som Johansson gör i sin uppsats.⁴ Johansson menar på att nykterhetsrörelsen startade i städerna med sedan försköts till landsbygden där den kom att existera långt in på 20-talet och med att Danmark är ett mer urbaniserat land så fick aldrig nykterhetsrörelsen någon större framgång. Johansson menar på att nykterhetsrörelsen fick denna framgång på landsbygden eftersom den fungerade som en motkraft mot industrialiseringen och urbaniseringen. Det var i städerna som fylleri var ett problem och därför var det landsbygdens jobb att värna om hur det brukade vara. Det är inte en tanke om sundhet som Eriksen förklarar det istället är det en vilja att behålla det livet som de alltid har haft det menar Johansson på.

2 Metod

2.1 Forskningsdesign

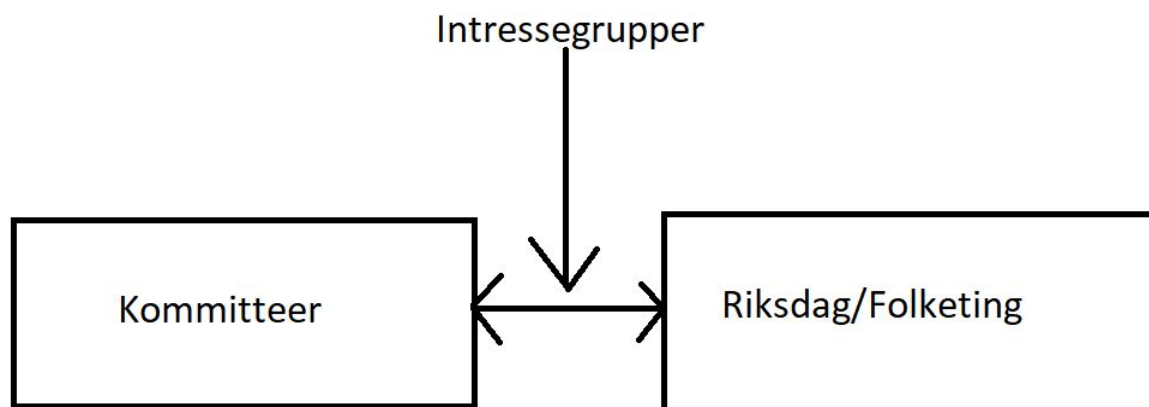
Uppsatsen är en kvalitativ komparativ fallstudie där Sverige och Danmarks utveckling av olika alkoholpolicys studeras. En studie enbart om ena staten hade givit en felaktig bild över skillnaden som intressegrupper har på policyprocessen. För att uppnå teorianknytning går det att abstrahera frågan upp till hur intressegrupper påverkar policyprocessen. För att uppnå syftet med uppsatsen är studien teorianvändande. Mitt val av teori utgår från policy frames och hur olika intressegrupper använder sig av policy frames för att påverka hur politiker ser på frågan, teorin kommer förklaras mer utförligt under punkt tre. För att uppsatsen ska bidra till kumulativ forskning utgår den både från tidigare genomförda studier men även primärt material som jag själv har studerat.

---

³ Rothstein, Bo (1992). Den korporativa staten: intresseorganisationer och statsförvaltning i svensk politik. 1. uppl. Stockholm: Norstedts juridik sid 137-140

⁴ Johansson, Lennart. (2001). Control, culture and identity. Nordic temperance movements from urban and rural perspectives. Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 18(4), 337–349.

Nedan finns illustrerat hur intressegrupper påverkar policyprocessen i detta fall och det jag menar är att intressegrupper påverkar samtliga delar av policyprocessen. Det är genom intressegruppers verksamhet som det skapas kommittéer som ska utreda ett fall men de påverkar även hur kommittéer ser på frågan. Genom att analysera de intressegrupper jag anser vara inflytelserika vill jag se vilka frames de använder och sedan analysera om policy frames påverkade policyprocessen. I det svenska fallet vill jag även se intressegrupperna hade en påverkan på första kammaren eftersom förslaget om totalförbud slogs ner av första kammaren.

2.2 Material

Materialet jag utgår från är primärt sekundärmaterial som har utgått från protokoll som de bägge kommittéerna producerade eller som förklarade de relevanta intressegrupperna genom gruppernas interna protokoll. Tillgången till primärmaterial har varit begränsad på grund av pandemin COVID-19 så stängde Danmark gränserna vilket hindrade min tillgång till danskt arkivmaterial såsom protokoll från folketinget och kommittéprotokollen. Därför gjorde jag valet att utgå från material som har använt sig av primärmaterial. Kritik ska riktas mot att analysen blir skev i att bara en parten i en komparativ studie utgår från primärmaterial men jag anser att detta är ett väldigt välskrivet ämne och det finns god tillgång till sekundärmaterial så jag anser att det går att utföra en nyanserad analys utan att ha tillgång till primärmaterial. Detsamma kan sägas om mitt svenska material fast i en mindre utsträckning. Sverige har till en större utsträckning digitaliserat relevanta protokoll.

Analysen av Sverige utgår främst från primärmaterial som riksdagsprotokoll och statliga utredningar för att se om politikerna och de statliga utredningarna delade samma synsätt som intressegrupperna i samhället. Det som främst kommer lyftas är hur alkoholism diskuteras och vad som presenteras som lösningen på frågan. En stor del av analysen utgår även från Johanssons bok *Systemet Lagom*⁵ som behandlar förbudsfrågan väldigt genomgående och hans behandling av primär materialet anser jag vara väl utfört. Johansson behandlar även samma primärmaterial som denna uppsats utgår ifrån så när material har saknats har jag använt mig av Johanssons material.

Analysen av Danmark utgår snarare från sekundärkällor där tidigare forskare har beskrivit de danska intressegrupperna och nykterhetskommittens betänkanden. Det finns alltid en risk av att använda sig av sekundärmaterial eftersom det är andra personer som har tolkat materialet därför försökte jag välja artiklar med försiktighet så att resultatet inte blir skevt. Målet är dock detsamma som det svenska att försöka förklara varför de två staterna utvecklade olika alkoholpolicys.

För att förklara de olika intressegruppers synsätt har jag främst utgått från tidigare beskrivningar av deras synsätt. Detta valet är gjort så att fler grupper kan inkluderas i studien och eftersom rent tidsmässigt finns inte tiden att studera ett stort antal intressegrupper utifrån primärmaterial.

2.3 Val av fall

De nordiska staterna lämpar sig väldigt väl till en mest lika undersökning eftersom de historiskt har utvecklats till att vara väldigt lika varandra. De är stater som har påverkats av samma idéer och har deltagit i samma historiska händelser vilket leder till att de har utvecklat liknande politiska institutioner. De är två konstitutionella monarkier med ett parlamentariskt system där intressegrupper har i alla fall historiskt haft stort inflytande över policyprocessen.

---

⁵ Johansson, Lennart (1995). *Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922*. Diss. Lund : Univ.

⁶ En närmare titt på Sverige och Danmark visar på att de är väldigt lika men de skiljer drastiskt i frågan om alkoholpolitik vilket konstaterades ovan. De är även historiskt sett lika i sina alkoholvanor där invånare i bägges staterna tenderade att dricka starksprit och drack cirka 10 liter ren alkohol per person 1910.⁷ De skiljer sig åt i policy trots att de båda tillsätter kommittéer som bestod främst av nykterhetsvänner⁸ där intressegrupper kunde få sin åsikt hörda.

Eftersom dessa två stater är så lika varandra gjorde jag valet att utföra en mest lika design på undersökningen med målet att hitta variabeln där dessa två skiljer sig åt. Genom att utföra denna typ av undersökning är det möjligt att även uttala sig om andra fall om de uppvisar samma tendens i de oberoende variablerna. Det ska nämnas att jag är medveten av att jag med denna undersökning väljer att utgå från den beroende variabeln vilket riskerar att jag enbart hittar skensamband i min undersökning. På grund av denna risk existerar så har jag försökt lägga extra stort fokus på att hitta oberoende variabler som direkt kan kopplas till utvecklingen av alkoholpolicyn i respektive stat.

2.4 Val av analysobjekt

Analysen utgår från att studera de intressegrupper som var aktiva inom nykterhetsfrågan under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Analysen utgår från intressegrupper eftersom de utgör en viktig variabel i att förklara policyprocessen. Innan en policyprocess ska inleda krävs det dock något som kan göra en fråga politisk vilket är vad intressegrupper gör. Alkoholism hade under en lång period varit ett problem i respektive samhälle men det krävdes att intressegrupper började visa intresse i frågan för att ett politisk intresse ska skapas.⁹ Det är genom att intressegrupper visar på alkoholens skadliga effekter som tvingar

---

⁶ Sven Jochem Nordic corporatism and welfare state reforms: Denmark and Sweden compared i *Renegotiating the welfare state : flexible adjustment through corporatist concertation* red Frans van Waarden and Gerhard Lehmbuch (2003) sid 116-17

⁷ Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (2006) *Drogutvecklingen i Sverige 2006*, (rapport 98) Stockholm sid 51 och Moeller, Kim. (2012). *The Freedom to Drink and the Freedom to Sell Drink: A Hundred Years of Danish Alcohol-Control Policy*. *Journal of Policy History*. 24. sid 506

⁸ Eriksen, Sidsel. (2007). *From Gold Cure to Antabuse Danish Treatment Traditions in a Liberal Drinking Culture*. *Change and continuity in the history of Nordic alcohol and drug* sid 61 och Johansson, Lennart (1995). *Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922*. Diss. Lund : Univ. sid 74

⁹ Johansson, Lennart (1995). *Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922*. Diss. Lund : Univ. sid 14-15

staten att agera i denna fråga. Det finns en viss problematik i att spåra ett samband mellan intressegrupper och dess påverkan på policyprocessen men som jag kommer redogöra nedan går det att se att politiken i många aspekter utgår från de olika linjer som lades fram av intressegrupper.

2.5 Begrepp

Studien utgår från frames och de lösningar som användandet av vissa frames leder till. En politisk frame är ett sätt att porträttera en fråga så att man kan dela uppfattningen om frågan med en större grupp oftast i försök att övertala dem. Det är på så sätt en grundläggande förståelse för en fråga.

Jag identifierade tre olika lösningar på alkoholproblemet i respektive stat och dessa tre är totalförbud, restriktioner och liberal alkoholpolitik. Med totalförbud menas att all alkohol upp till en viss procentnivå ofta mellan 1,5-2,5% ska förbjudas att konsumeras och tillverkas denna lösning förespråkas främst av nykterhetsrörelsen. Med restriktioner menas med att göra det svårare att konsumera alkohol i stora mängder så att alkoholkonsumtionen sjunker. Restriktioner är oftast kopplat till läkarföreningar och de som i en mindre utsträckning skulle bli påverkade av en förbudslagstiftning.¹⁰ Med liberal alkoholpolitik menas att lösningen är inte att reglera alkohol utan istället utbilda folket så att konsumtionen går neråt.

Totalförbud är oftast kopplat till tanken om att alkoholen är problemet och den går inte intas på ett säkert sätt så därför måste den förbjudas.¹¹ Restriktioner är mer brett och är oftast kopplat till alkoholens effekter såsom hälsoeffekter eller den privatekonomiska effekten av att spendera löningshelgen på alkoholen.¹² Kunde de negativa aspekterna stoppas så fanns det ingen anledning att skapa ett totalförbud. Liberal alkoholpolitik är oftast förknippat med vinst och frihet. Det förespråkas av de som skulle drabbas hårdast av att konsumtionen skulle gå ner till exempel bryggeriarbetare eller bönder.¹³

---

¹⁰ Detta redogörs mer utförligt i analysen av intressegrupper

¹¹ Bergman Johan (1921) Varför vi böra gå förbudsvägen. Svenska nykterhetsförbundet, Stockholm (2: uppl) sid 26-30

¹² Bratt, Ivan. (1909) Kan nykterhetsfrågan lösas utan totalförbud? : ett reformprogram. Bonniers

¹³ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 51

2.6 Avgränsning

I en mest lika design utgår analysen från att hitta skillnader i variablerna och i denna uppsats utgår det mer specifikt i att hitta skillnader i de intressegrupper som var aktiva under tidsperioden 1905-1917. 1905-1917 är den ungefärliga perioden där nykterhetsfrågan var som mest relevant i bägge staterna. Nykterhetsrörelsen var som störst under denna period och nykterhetskommitteerna i respektive stat utförde sitt arbete under denna period. Framst har jag valt att analysera de relevanta intressegrupper och förklara vilken effekt de hade på policyprocessen. då nykterhetsrörelsen var som mest aktiv och de viktiga elementen i respektive stats alkohollagstiftning utformades.

För att underlätta förståelsen av detta fall inkluderas även en historiskt beskrivningen av respektive stat som sträcker sig från början av 1800-talet till respektive beslut. Utan en historisk beskrivning skulle det vara svårt att förstå den kontexten som respektive stat befinner sig i. Denna beskrivning kommer inte vara en del av analysen utan enbart användas för att förklara bakgrunden till respektive beslut.

Studien avgränsar sig också till att framst studera nykterhetsrörelsens struktur i respektive stat och använda andra intressegrupper i en mindre utsträckning. Nykterhetsrörelsen var en väldigt splittrad rörelse med en betoning framst på lokal förankring vilket innebar att lokala föreningar kunde ha radikalt annorlunda mål än moderföreningen. Framst utgår studien från Independent Order of Good Templars (I.O.G.T) och föreningar som har splittrats från den föreningen såsom Nordic Independent Order of Good Templars (N.I.O.G.T). Övriga intressegrupper som analyseras är läkare i respektive stat och bryggeriorganisationer eftersom de båda var aktiva i bägge staterna och deras synpunkter reflekteras väl i policyprocessen. Eftersom variabeln är intressegrupper så kommer därför inte alternativa förklaringar till utvecklingen såsom den ekonomiska frågan i Sverige belysas i analysen men de kommer belysas i diskussionen.

2.7 Relevans

Detta är en fråga som jag tror de flesta har tänkt på speciellt de som bor i Öresundsregionen. Det finns något mystiskt med varför Danmark har så pass lösare regler kring alkohol än vad

de övriga nordiska staterna har. Det är även intressant utifrån den pågående diskussionen om narkotika där jag misstänker att det går att förklara utvecklingen inom det policy området med samma förklaringar som använd i denna analys. Det är även en fråga som jag inte tycker att jag hittar mycket tidigare forskning om med ett statsvetenskaplig inriktning. Det som jag fann är forskning med sociologisk, historisk eller samhällsgeografisk inriktning men jag hittade inte någon uppsats som har fokuserat på policyprocessen inom detta fall. Det flesta av uppsatserna inom området fokuserar även enbart på att förklara varför en intressegrupp hade för inverkan på utfallet. Jag anser att flera intressegrupper måste tas i hänsyn i denna fråga och detta kommer reflekteras i mitt teorival nedan. Därför anser jag att det finns en lucka i den statsvetenskapliga forskningen. En modern motsvarighet av nykterhetsrörelsen skulle vara den moderna miljörörelsen som också engagerar en stor del av samhället. Genom en analys av nykterhetsrörelsen skulle det därför vara möjligt och se vilket genomslag den moderna miljörörelsen skulle ha.

Uppsatsen är teorianvändande och inte teoriprovande men det innebär inte att jag inte kommer kunna utveckla de teorier som jag har valt att använda mig av. Det finns även en brist i den valda teorin som jag anser är av relevans och det är att förstå hur splittrad en rörelse är och vilken påverkan det har på policyprocessen. I främst Danmark var nykterhetsrörelsen väldigt splittrad och det påverkade deras inflytande på policyprocessen. I teoristycket redogörs det för hur flera grupper kan ha en påverkan om de arbetar tillsammans mot en gemensam policyförändring men jag kunde inte finna någon reflektion i min valda teori som tog hänsyn till interna splittringar i en intressegrupp.

3 Teori

Som tidigare forskning visar är frågan komplex och därför finns det flera förklaringsmodeller. Jag har valt fokusera på intressegrupperna som var aktiva inom frågan och deras inflytande över policyprocessen. Intressegrupper är dock inte en homogen grupp och de flesta har olika motiv för deras ställningstagande i frågan. Genom att studera folkrörelser istället för lobbyister som political frames ofta appliceras på vill jag skapa en bredare förståelse för hur policy frames kan användas i statsvetenskaplig forskning. Att en folkrörelse existerar betyder att det finns ett stöd från befolkningen i frågan och om det stödet

är tillräckligt starkt förväntas lagstiftarna att rösta igenom rörelsens förslag så att de kan bli omvalda.¹⁴ Folkrörelser har dock förändras med introduktionen av sociala medier som har gjort att de kan organiseras i en större utsträckning tidigare.

För att tolka min data har jag valt att utgå från policy frames vilket är en teori som beskriver hur olika intressegrupper väljer att porträttera en fråga så att de ska få med lagstiftare på sin sida. Daviter skriver att varje beslut kan porträtteras på olika sätt och valet i hur beslutet väljer att porträtteras är avgörande för det slutgiltiga politiska beslutet.¹⁵ Genom användandet av frames kan en intressegrupper förändra synen som lagstiftare och allmänheten har och genom det förändra vad de ser som den eventuella lösningen.

Framförallt utgår jag från Junk och Rasmussen som menar på att det finns fyra hypoteser som förklarar en intressegrupp lyckas med att porträttera en fråga. De menar på att en lyckad framing utgår från att det finns flera läger som använder olika frames för att nå samma mål, att det finns enighet inom användandet av en viss frame, desto dominantare en frame är desto större chans är det att den får genomslag och uppnår preference attainment, desto mer kongruens mellan de som förespråkar en frame och den dominanta frame på policy nivå desto större chans för preference attainment.¹⁶ Det räcker enligt dem inte med att en rörelse förespråkar en lösning utan det måste även finnas stöd från andra grupper som använder andra frames som förespråkar samma lösning för att nå policyförändring. Detta kallas för camp level frames och med det menas att flera intressegrupper använder olika frames för att nå ett gemensamt mål. Genom att de samarbetat tillsammans förväntas dessa grupper få större påverkan på policyprocessen. Camp level frames reflekteras i hypotes två i nästa del av uppsats medans enigheten inom en grupp reflekteras i hypotes ett senare i slutsatsen.

I kontext till denna analys menar jag att de olika intressegrupperna som existerade i respektive stat använde olika frames för att visa på de positiva och negativa aspekterna med

---

¹⁴ Paul Burstein, April Linton, The Impact of Political Parties, Interest Groups, and Social Movement Organizations on Public Policy: Some Recent Evidence and Theoretical Concerns, *Social Forces*, Volume 81, Issue 2, December 2002, sid 384-385

¹⁵ Daviter, F. (2011) *Policy framing in the European Union*. Palgrave Macmillan sid 26

¹⁶ Junk, W. M., & Rasmussen, A. (2019). *Framing by the Flock: Collective Issue Definition and Advocacy Success*. *Comparative Political Studies*, 52(4), sid 487–492.

en restriktiv alkoholpolitik. Jag kommer alltså utgå från de olika intressegruppers syn på alkoholfrågan och visa på skillnaden mellan grupperna i respektive stat.

Policy frames hade även varit möjligt att använda i kontext till hur media väljer att porträttera en fråga vilket Callaghan och Schnell¹⁷, och Fogarty och Chapman¹⁸ visar på i sina respektive uppsatser om debatter i USA och, alkoholförsäljningen i Australien. Jag har valt att inte lägga stort fokus på hur media reflekterade frågan för att jag anser att med den graden korporatism som existerade i Sverige och Danmark så hade intressegrupperna en direkt väg att nå politikerna istället för en indirekt väg genom media. Media är dock en viktig komponent för hur opinion skapas bland allmänheten¹⁹ vilket också kan förändra hur mycket inflytande en intressegrupp har vilket i sin tur kan påverka intressegruppers inflytande över policyprocessen.

3.1 Hypoteser

För att applicera mitt teorival har jag valt att utforma följande hypoteser

1. Desto mer enad en intressegrupp är desto större chans har deras policy frame att få genomslag i policyprocessen.
  - a. I denna studie menas detta vara hur enad nykterhetsrörelsen var.
2. Desto fler grupper utanför huvudgruppen som stöttar den huvudgruppen desto större chans har de för genomslag i policyförändring.
  - a. I denna studie menas detta vara övriga grupper som inte är med i nykterhetsrörelsen.

Junk och Rasmussen och kommer fram till i sin analys att det inte bara är ett lägers porträttering av en fråga som räknas utan det är att flera läger som stöttar varandra i frågan som krävs för en stor förändring av policyprocessen. Därför har jag just valt att separera på hur enade den primära aktören det vill säga nykterhetsrörelsen var och hur stor grad andra aktörer är eniga med nykterhetsrörelsen.

---

¹⁷ Karen Callaghan, Frauke Schnell (2001) Assessing the Democratic Debate: How the News Media Frame Elite Policy Discourse, *Political Communication*, 18:2, 183-213

¹⁸ Fogarty, A. S. and Chapman, S. (2012) 'Advocates, interest groups and Australian news coverage of alcohol advertising restrictions: content and framing analysis', *BMC Public Health*, 12(1), pp. 727-738

¹⁹ Karen Callaghan, Frauke Schnell (2001) Assessing the Democratic Debate: How the News Media Frame Elite Policy Discourse, *Political Communication*, 18:2, 201-203

4 Historisk Utveckling

För att förstå hur de viktiga policy frames utvecklades gäller det att ha förståelse för hur situationen var innan de relevanta policy frames introducerades. Sverige och Danmark var historiskt väldigt lika i sin alkoholkonsumtion och lagstiftning fram tills sekelskiftet 1900. Det som sker under 1800-talets gång är att nya idéer om alkohol introduceras vilket ledde till att de bägge staterna utvecklade olika policys.

4.1 Sverige

Sverige börjar skilja sig från Danmark under det tidiga 1800-talet då metodistiska predikanter fick inflytande bland landets frikyrkor som inte existerade i samma utsträckning i Danmark. Dessa rörelser knyter sig senare till nykhertrörelsen och lovar ett nytt liv för samtliga som går med i rörelsen.²⁰ Eriksen skriver "That the temperance associations were intended as an important part of missionary work was openly proclaimed at the Society's founding".²¹ Målet från första början för predikanterna var sprida sitt budskap och med det nykterhet till folket vilket innebar att Sverige fick starka nykterhetsrörelser redan på tidigt 1800-tal. Missioneringen innebar också att den svenska religionen bryter med luthersk tro som enbart tror på att tron själv kan förbättra en individ.

I mitten av 1800-talet skrivs lagstiftningen som den nuvarande lagstiftningen härstammar ifrån. Det hade blivit ett socialt ansvar för staten att ansvara för medborgarnas hälsa. Fokuset här låg på att göra det svårare att tillverka alkohol och beskatta det som tillverkades.²² Detta är inte nödvändigtvis kopplat till nykterhetsrörelsen eftersom samma typ av lagstiftning även sker i Danmark. Det går dock att spekulera om den tidiga nykterhetsrörelsen påverkade innehållet av lagstiftningen.

---

²⁰ Eriksen, Sidsel (1990). *Drunken Danes and sober Swedes: religious revivalism and the temperance movements as keys to Danish and Swedish folk cultures. Language and the construction of class identities* red Bo Stråth sid 55-57

²¹ Eriksen, Sidsel (1990). *Drunken Danes and sober Swedes: religious revivalism and the temperance movements as keys to Danish and Swedish folk cultures. Language and the construction of class identities* red Bo Stråth sid 66

²² Statens offentliga utredningar 1994. *Svensk alkoholpolitik : bakgrund och nuläge : delbetänkande* (1994:25) sid 9-10

Nykerhetsrörelsen kom till att växa sig kraftig i Sverige och det kom även till att få fäste inom andra rörelser såsom arbetarrörelsen. Nykerhetsrörelsen blev även sammankopplad med andra frågor som, rösträtt, reform, skatt och försvarsfrågan.²³ Detta syns också i riksdagen där nykerhetsfrågan ofta följs med demokratiargument.²⁴ Genom att nykerhetsrörelsen var aktiv inom dessa frågor hittade de vänskap med arbetarrörelsen som delade många av deras åsikter. Genom den nära kontakten med det socialdemokratiska partiet och fackförbunden blev även de vänligt inställda till ett totalförbud.²⁵ Rörelsen var uppdelad i ett flertal föreningar såsom I.O.G.T, Nationaltemplarorden (NTO) och Blå Kors fast efter 1908 förbundskongress var de även samlade i förbudsfrågan i föreningen Sveriges nykerhetssällskapet representantförsamling (SNR).²⁶ SNR lyckas bland annat utföra en inofficiell folkomröstning gällande förbudsfrågan 1909 där nästan 2 miljoner röstade och 1,8 miljoner röstade för ett förbud.²⁷

Att nykerhetsrörelsen var så pass stor och organiserad anser jag leder till att en nykerhetsgrupp etableras i riksdagen sent 1880. Gruppen fick väldigt stort inflytande främst i andra kammaren med 156 medlemmar utav totalt 384 ledamöter 1915²⁸ varav majoriteten var förbudsvänner.²⁹ Detta går att jämföra med den totala svenska befolkningen där 350 tusen var engagerade i nykerhetsrörelsen. Främst var det medlemmar av det socialdemokratiska partiet och det liberala partiet som var medlemmar i nykerhetsgruppen. I gruppens stadga från 1912 etableras gruppens mål

“Riksdagens nykerhetsgrupp har till uppgift att verka för åsstadkommande av en nykerhetslagstiftning, som planmässigt begränsar rusdryckshandlingens utövning och förbereder införandet av ett allmänt rusdrycksförbud”

Det finns genom denna paragraf stöd för både en restriktion av alkohol men även ett totalförbud mot samtliga drycker.

---

²³ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 39

²⁴ AK Riksdagsprotokoll 39 år 1916 sida 5

²⁵ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 62-63

²⁶ Förbundskongresser hade dock skett så tidigt som 1896

²⁷ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 45-46

²⁸ Blå boken : Nykerhetsfolkets kalender (1934) , *Blå Bokens förlag, Stockholm*
<http://runeberg.org/blaboken/1933/0113.html>

²⁹ Lindblad, Hans & Lundkvist, Sven, Tusen nyktra: 100 år med riksdagens nykerhetsgrupper, Sober, Stockholm, 1996 sid 29

1911 vinner den förbudsvänliga statsministern Staaff valet och tillsätter en tillsätter en nykterhetskommitté som ska utarbeta den framtida svenska lagstiftningen kring alkoholfrågan. Kommittén bestod av elva personer varav åtta av dem var uttalade förbudsvänner. Johansson menar på att regeringen Staaff utsåg en sådan pass förbudsvänlig kommitté för att de ville inte riskera att splittra det liberala partiet med att inte vara tillräckligt hårda i frågan men samtidigt ville de inte heller ta för radikala åtgärder i frågan. Målet dock enligt Johansson var att kommittén skulle besluta om totalförbud i frågan.³⁰

Denna kommitté kan inte förstås utan en förståelse över sin viktigaste medlem Ivan Bratt som hade tidigare etablerade det så kallade Stockholmssystemet för att ta kontroll över alkoholförsäljningen i huvudstaden och stoppa privat vinst inom detaljhandel. Detta hade dock också konsekvensen över att alla vinster inom detaljhandel nu tillföll staten vilket gjorde frågan till en ekonomisk fråga.³¹ Bratt är på många sätt skaparen till den svenska alkohollagstiftningen och det är svårt att underskatta hans roll i denna policyprocess. Bratt var emot ett förbud och förklarar i en artikelserie med rubriken *Kan nykterhetsfrågan lösas utan totalförbud?* hur hans reformprogram skulle se ut för att lösa alkoholproblemet som landet stod inför. Bratt var fortfarande på sidan av att problemet måste stoppas med lagstiftning men ett totalförbud var i hans mening onödigt.³² Problemet som Bratt såg var inte alkoholen utan effekterna som den har. Bratt skriver i sin artikelserie följande.

“Absolutisterna ha alltmera hemfallit åt ett, låt vara ur rena motiv framsprunget men likväl fanatiskt hat mot själva alkoholen. Missbruket ställes i skymundan och bruket, föraktas om möjligt ännu mera”³³

Nykterhetskommittén redogjorde 1914 för att kommunerna skulle få hålla omröstningar likt dem i Norge och, införskaffa Bratts förslag på försäljningslagstiftningen på riksnivå.³⁴

Riksdagen säger nej till lokalt veto men ja försäljningslagstiftningen. Det är värt att belysa att debatten i Sverige utgår alltid från att lagstiftningen ska bli mer restriktiv men den skiljer sig i

---

³⁰ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 89-90

³¹ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 76-83

³² Bratt, Ivan. (1909) Kan nykterhetsfrågan lösas utan totalförbud? : ett reformprogram. Bonniers sid 8

³³ Bratt, Ivan. (1909) Kan nykterhetsfrågan lösas utan totalförbud? : ett reformprogram. Bonniers sid10

³⁴ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 109

hur restriktiv den ska bli. Denna bakgrund har försökt att poängtera att det finns två förslag till lösningar. Det ena är nykterhetsrörelsens förslag på totalförbud och det andra är Bratts förslag på att enbart införa ett mer restriktivt försäljningssystem.

Det ska nämnas att på grund av första världskriget så infördes ransonering vilket medförde ransonering av alkohol i vissa områden från 1914 och statligt från 1917.³⁵ Detta system ansågs nödvändigt och kom till att existera fram till mitten av 50-talet. Jag anser dock inte att detta system ska räknas in i denna studie eftersom det var en konsekvens av kriget och inte av intressegrupper.

4.2 Danmark

Danmarks historia är väldigt lik den svenska, båda länderna har försökt sen länge att kontrollera alkoholen så att berusningen skulle gå ner och staten kunde beskatta alkoholen. Precis som i Sverige så började den danska lagstiftningen kring alkohol ta sin form i mitten av 1800-talet då staten började kräva att pubar hade tillstånd för att servera starkare drycker och bara en pub fick existera i mindre orter.³⁶ Även Danmark etablerar en nykterhetskommité (Ædruelighedskommission) år 1903 och ytterligare en 1912 och precis som den svenska kommittén utarbetade den vad den framtida policyn för Danmark skulle vara. Det hade också en liknande uppsättning av medlemmar som den svenska de flesta var aktiva nykterister³⁷ men till skillnad från Sverige var de inte för ett förbud. Förslaget som de lägger fram är att skatterna bör öka och att restaurangerna ska kontrolleras hårdare så att mängden alkoholintaget främst av starksprit ska minska i landet. Kommittén var dock osäkra på om det verkligen var statens roll att reglera de substanser som varje individ tar vilket visar på en liberalare syn än den som existerade i Sverige där det togs för givet att det var statens roll att reglera vilka substanser som individen fick använda.³⁸ Lösningen på alkoholfrågan skulle komma till att med mindre åtgärder reglera marknaden men främst så skulle lösningen ske

---

³⁵ Systembolaget *Ivan Bratt* <http://www.systembolagethistoria.se/Teman/Ursprunget/Ivan-Bratt/> [Hämtat 2020-05-06]

³⁶ Kim Moeller (2012) 'The Freedom to Drink and the Freedom to Sell Drink: A Hundred Years of Danish Alcohol-Control Policy', 24(3) sid 501-502

³⁷ Kim Moeller (2012) 'The Freedom to Drink and the Freedom to Sell Drink: A Hundred Years of Danish Alcohol-Control Policy', 24(3) sid 503-504

³⁸ Butler, Shane (2019). Alcohol, power and public health: a comparative study of alcohol policy. London: Routledge sid 167-168

genom utbildning så att individen skulle få den moraliska styrkan att motstå alkoholen. Utbildningen skedde genom att de som drack bestraffades genom att bli skickade till arbetsläger eller att de blev av med sin rösträtt.³⁹ Till skillnad från Sverige kan jag inte hitta att det var en större konflikt inom folketinget som det var i riksdagen vilket visar på att frågan var mindre kontroversiell i Danmark.

Nyktethetsfrågan i Danmark sker parallellt med att danskar övergår från att dricka starksprit till att dricka öl vilket troligtvis underlättade för nyktethetskommittens beslut. Denna förändring sker på grund av flera olika förändringar som sker i det danska samhället. Förlusten av Schleswig-Holstein till de tyska staterna innebar en förlust på 40% av sitt landterritorium och att viktiga industristäder gick förlorade. Denna förlust innebar även att landet började reformera sig själv och fackföreningar och nyktethetsgrupper började växa fram. Dessa fick tidigt stort inflytande och lyckades bland annat att avskaffa betalningen i form av snaps 1870.⁴⁰ Framväxten av stora bryggerier så som Carlsberg och Tuborg skapar en kraftig lobbying plattform för öl i Danmark. Öl blev billigare att tillverka genom bryggeriernas framväxt vilket i sin tur ledde till att starkspritskonsumtionen minskade.⁴¹ En annan bidragande faktorn till att ölkonsumtionen växte var försäljningen av danska västindien till USA 1917 vilket reducerade importen av socker som gick till romproduktion vilket i sin tur ökade priset på starksprit.⁴²

Till skillnad från Sverige får metodistiska predikanter inget stort inflytande i det danska samhället och det lutheranska tron om att självförbättring enbart kan ske genom tro lever därför kvar. En del forskare menar på att det är därför som den danska nyktethetsrörelsen inte drev förbudsfrågan lika fanatiskt som den svenska.⁴³ Det saknas en drivkraft i den danska

---

³⁹ Butler, Shane (2019). Alcohol, power and public health: a comparative study of alcohol policy. London: Routledge sid 169-170

⁴⁰ Peter Schiöler, *Denmark* i International handbook on alcohol and culture red Dwight Heath (1995) sid 54

⁴¹ Eriksen, Sidsel. (1993) 'The Making of the Danish Liberal Drinking Style: The Construction of a Wet Alcohol Discourse in Denmark', Contemporary Drug Problems, 20(1) sid 9-10

⁴² Peter Schiöler, *Denmark* i International handbook on alcohol and culture red Dwight Heath (1995) sid 55

⁴³ Eriksen, Sidsel (1990). Drunken Danes and sober Swedes: religious revivalism and the temperance movements as keys to Danish and Swedish folk cultures. Language and the construction of class identities red Bo Stråth sid 61-63

nykterhetsrörelsen som får den att enas kring ett och samma mål som sedan tvingar politiker att följa rörelsens porträttering av alkohol. Att metodistiskapredikanter fick genomslag i Sverige var nog den första punkten där de bägge staterna började skilja sig åt men det hade säkert gått att studera längre tillbaka i historien och se om fler skillnader hade upptäckts. Även om predikanter hade fått en påverkan är det viktigt att fråga om dessa hade fått samma genomslag i ett land som passivt övergick från att dricka starksprit till att dricka öl. Jag anser att denna övergång är kritisk för att förstå policyprocessen.

5 Analys

Utifrån teorin förväntas intressegrupper ha som störst påverkan när de jobbar tillsammans med andra intressegrupper som använder andra frames och på så sätt skapar de ett läger för policyförändring. Policy frames påverkar hur lagstiftare ser på problem därefter vilka lösningar som läggs fram. I detta fall så ser lagstiftare olika lösningar beroende på om de anser att alkoholen eller om det är alkoholens konsekvenser som är problemet. För att se om det finns tydliga läger inom denna fråga följer nedanför en beskrivning av de grupper som jag anser vara relevanta och därefter kommer en mer analyserade bit där deras påverkan på policyprocessen förklaras.

5.1 Beskrivning Intressegrupper

I denna del beskrivs de relevanta intressegrupperna för respektive stat. Målet är enbart att ge en överblick över de grupper jag anser vara mest relevanta och inte att ge en heltäckande bild över samtliga intressegrupper.

5.1.1 Sverige

Sveriges nykterhetssällskapet representantförsamling

Den främsta aktören var nykterhetsrörelsen som hade vuxit sig till en kraftig aktör i samhället och de främsta grupperna inom rörelsen organiserade sig i Sveriges nykterhetssällskapet representantförsamling (SNR) där de förespråkade totalförbud mot alkohol. De ansåg att det var alkoholen som var problemet och att problemet enbart kunde lösas genom ett totalförbud.⁴⁴ Johansson påpekar dock att de inte har en plan för hur ett eventuellt förbud ska se ut vilket

---

⁴⁴ Protokoll vid femte förbudskongressen 1908 sid 53

minskade deras slagkraft.⁴⁵ Genom att de ledande nykterhetsföreningarna organiserade sig gemensamt kunde de få en mer betydande roll än vad de annars hade haft. Vart tredje år samlades medlemmar ur lokala nykterhetsföreningar för att välja representanter till församlingen. Eftersom de är så organiserade lyckades de som beskrevs ovan genomdriva en folkomröstning, påverka vad politiker och andra intressegrupper tänkte och mobilisera en stor del av landets medborgare. Det var en rörelse som hade sina rötter hos medborgarna och enligt dem så skulle ett totalförbud gynna medborgarna. Sammanfattat var SNR en enad förening med samma policyframe att alkohol var skadligt och måste förbjudas.

Bryggeriarbetarförbundet

Bryggeriarbetarförbundet var ett förbund av bryggeriarbetare som var först försiktigt inställda mot den nykterhetskommittens förslag till att aggressivt anklaga nykterhetsrörelsen och den socialdemokratiska partiledningen för att vara fanatiska mot alkohol. Den aggressiva tonen kom med det socialdemokratiska partiprogrammet 1916 som krävde totalförbud. Risken med totalförbud enligt förbundet var massiv arbetslöshet som hade blivit en allt mer viktig fråga under krigsåren.⁴⁶ Under krigsåren hade även frågan om arbetslöshet drivits genom facken och förbundet beräknade att de kunde få stöd av LO i denna fråga.⁴⁷ Det fanns även andra förbund som skulle drabbas hårt av ett totalförbud men bryggeriarbetarförbundet var de som drev frågan hårdast. Genom att förbundet driver frågan så hårt och vinner över viktiga fackförbund så skapas en annan policyframe som konkurrerar med nykterhetsrörelsen. Det är viktigt att poängtera att de svenska bryggerierna inte var lika starka som de danska utan de var beroende av fackförbunden för att skapa större policyförändring. Jag valde att klassificera förbundet som att de förespråkade en liberal alkoholpolitik eftersom de även kritiserade Bratts förslag men det går att argumentera för att de var för restriktioner.⁴⁸

Det är även viktigt att notera att fackförbunden aldrig lyckades övertala socialdemokraterna om denna policy frame utan socialdemokraterna fortsatte att ha totalförbud som ett krav i sitt

---

⁴⁵ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 109-113

⁴⁶ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 132

⁴⁷ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 133

⁴⁸ Svenska bryggeriarbetaren 1/1918

partiprogram.⁴⁹ Det går dock spekulera om detta motstånd gjorde frågan mer kontroversiell och fick den att glida i bakgrunden eftersom man från partiets håll inte vill skapa konflikt.

Läkarförbundet

Läkarförbundet utgår från samma ståndpunkt som Bratt att alkoholen inte är det farliga utan det är effekten som alkoholen har som är det skadliga. Bratt var själv läkare så detta bör inte förvåna. De kom ut med en rapport år 1912 där de förklarar att måttfullt drickande var i deras mening något som borde vara tillåtet. Dock så ansåg de att ett restriktionssystem var nödvändigt för att stoppa överkonsumtion av alkohol.⁵⁰ Genom att forskning kring ämnet utfördes av sakkunniga blev det svårt för myndigheter såsom socialstyrelsen att stötta ett totalförbud eftersom enligt dem var det missbruket som man ville åt och det kunde lika väl bekämpas med restriktioner.⁵¹

5.1.2 Danmark

Nykterhetsfrågan i Danmark fick aldrig samma uppmärksamhet som den gjorde i Sverige men antalet aktörer som förespråkade olika lösningar på problemet var fler än vad som existerade i Sverige. Detta anser jag är på grund av den danska historien av att brygga öl och de vinster som låg i att brygga öl.⁵²

IÖGT/NIOGT

Nykterhetsrörelsen fick aldrig stort inflytande i Danmark mycket på grund av den aldrig blev särskilt stor. Den största föreningen I.O.G.T hade som mest medlemmar år 1910 med 8766 medlemmar medans den svenska grenen av föreningen hade 160000 medlemmar samma år. Detta beror också till stor del på de splittringar som föreningen har haft. Den allvarligaste skedde år 1891 då frågan om total nykterhet kom upp för debatt. Majoriteten av föreningen tyckte att medlemmar skulle få dricka svagare ölsorter och svagdricka. Detta beslut stöttades

---

⁴⁹ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid 150-151

⁵⁰ Rothstein, Bo (1992). Den korporativa staten: intresseorganisationer och statsförvaltning i svensk politik. 1. uppl. Stockholm: Norstedts juridik sid 136-137

⁵¹ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid sid 113-114

⁵² Butler, Shane (2019). Alcohol, power and public health: a comparative study of alcohol policy. London: Routledge sid 159-160

inte av världsorganisationen I.O.G.T vilket skapade en splittring där 4500 medlemmar skapade den nya föreningen N.I.O.G.T och 1930 medlemmar stannade i IOGT.⁵³ Genom att denna splittring sker så existerade två linjer inom nykterhetsrörelsen i Danmark en som förespråkade ett totalförbud (I.O.G.T) och en som var mer inställd på att stoppa missbruket (N.I.O.G.T). Detta innebär att det finns en rörelse som förespråkar ett totalförbud och en som förespråkar restriktioner vilket enligt hypoteserna borde leda till att de får en mindre påverkan på policyprocessen.

Bryggerier

Danmark skiljer sig från Sverige genom att ha framgångsrika och kraftiga ölbryggerier. De främsta av dessa var Carlsberg och Tuborg vars ägare på denna tid var aktiva inom nykterhetsrörelsen för att försöka reducera mängden starksprit som dracks. Ägaren av bryggeriet Carlsberg, Jacobsen hade genom föreläsningar fått uppfattning att hans öl inte kunde orsaka alkoholism och blev därför helt inställd på att försöka reducera drickandet av det som faktiskt kunde orsaka alkoholism vilket var starkspriten. Tillsammans med ägaren av Tuborg, Heyman så försökte de genom att lobba stoppa ytterligare beskattning på öl och att öka skatten på starksprit istället. Detta försök lyckades inte men trots det anser jag att det får effekter på det politiska beslutet. En ledande nykterhets tidskrift skriv när Jacobsen dog att han var ansvarig för det negativa inflytande han hade på befolkningen.⁵⁴ Genom att bryggerierna fungerar som en motkraft mot totalförbudet av alkohol så försvagas nykterhetsrörelsens porträttering av alkoholfrågan.

Bryggerier etablerades även av arbetarrörelsen i Danmark för att arbetare inte skulle spendera alla sina pengar på Carlsberg och Tuborg. Detta innebär att även arbetarrörelsen i Danmark hade ett intresse av att ölförsäljningen skulle fortsätta.⁵⁵

---

⁵³ <http://www.genealog.dk/jensen/himself/niogt/niotg.htm> och Eriksen, S. (1993) 'The Making of the Danish Liberal Drinking Style: The Construction of a Wet Alcohol Discourse in Denmark', Contemporary Drug Problems, 20(1) sid 19

⁵⁴ Eriksen, Sidsel. (1993) 'The Making of the Danish Liberal Drinking Style: The Construction of a Wet Alcohol Discourse in Denmark', Contemporary Drug Problems, 20(1) sid 11-18

⁵⁵ Kurzer, Paulette (2001). Markets and moral regulation [Elektronisk resurs] cultural change in the European Union. Cambridge [England]: Cambridge University Press 53

Sjukvården

En trend som existerade bland läkare under denna period var att försöka bota antisocialt beteende där alkoholism sågs som en av de vanligaste faktorerna till att folk utvecklade beteendet. Idéen om att alkoholism kunde botas introducerades i Danmark i slutet av 1800-talet och genom grundandet av föreningen "Samfundet til Ædruelighedens Fremme" så började denna idé få spridning i Danmark.⁵⁶ Tanken var inte att staten bör införa ett totalförbud mot alkohol istället bör de personer som lider av alkoholism skyddas mot och hållas borta från samhället. Fokuset här låg på individens problem vilket kan jämföras med med nykterhetsrörelsens syn att alkoholen var problemet. Eftersom de ansåg att problemet kunde förebyggas med hjälp av utbildning eller att alkoholister kunde botas så är denna grupp klassificerad som att de vill införskaffa en liberal alkoholpolitik.⁵⁷

5.2 Anknytning till hypoteser

Nedan sammanfattas de intressegruppers policy frames mer direkt anknytet till teorin, hypoteserna och de effekter intressegrupperna hade på policyprocessen.

Enighet inom nykterhetsrörelsen

Som bakgrunden till respektive stat och intressegrupper visar så finns det en stor skillnad i hur enad nykterhetsrörelsen är i respektive stat. Om det inte existerar en enad frame inom nykterhetsrörelsen så är chansen låg att de skulle påverka lagstiftares opinion i frågan. Om det finns fler håll en lagstiftare kan få sin information ifrån desto mindre chans har en intressegrupp chans att få inflytande. Därför är det viktigt att det finns en enighet inom en rörelse så att de kan påverka lagstiftare.

Den svenska nykterhetsrörelsen var enig i sitt mål att ett totalförbud var nödvändigt för att alkoholismen skulle sluta. I Sverige är det sällan att det är just en grupp av nykterhetsrörelsen som uttalar sig om ett politiskt beslut istället är det församlingen av nästan samtliga nykterhetsgrupper som uttalar sig gemensamt om ett politiskt beslut. Det rådet alltså total

---

⁵⁶ Eriksen, Sidsel. (2007). From Gold Cure to Antabuse Danish Treatment Traditions in a Liberal Drinking Culture. Change and continuity in the history of Nordic alcohol and drug sid 54

⁵⁷ Eriksen, Sidsel. (2007). From Gold Cure to Antabuse Danish Treatment Traditions in a Liberal Drinking Culture. Change and continuity in the history of Nordic alcohol and drug sid 60-64

enighet om vad som är lösningen inom nykterhetsrörelsen i Sverige. Alkoholen måste förbjudas för att det fylleri som existerar ska försvinna från landets gator och torg. Detta syns tydligt i protokollen från förbundskongressen 1908 där det står “att en slutgiltig lösning av alkoholfrågan ej kan vinnas på annat sätt än genom absolut förbud mot tillverkning, införsel och försäljning av berusande drycker”⁵⁸ Nykterhetsrörelsen stöttade även Bratts förslag om försäljningslagstiftning eftersom de såg det som en försiktig väg mot ett totalförbud.⁵⁹ Bratts förslag ska därför inte ses som att det splittrade nykterhetsrörelsen eftersom de stöttade förslaget.

Detta innebär att så gott som hela nykterhetsrörelsen i Sverige presenterar samma frame av problemet och vad lösningen är på problemet vilket enligt teorin skulle ge dem en viss påverkan på policyprocessen. Denna påverkan syns i riksdagen där som förklarades ovan förbudsvänner var överrepresenterade framförallt i andra kammaren. I riksdagsprotokollen från andra kammaren gällande det omdebatterade lokal vetot så framkommer nykterhetsrörelsens frames. En ledamot uttrycker sig på detta sätt när det lokala vetot ifrågasätts efter att ha blivit nedröstat fyra gånger innan.

“Jag vill emellertid erinra om att den svenska nykterhetsrörelsen fortfarande står enig om att fortsätta på den väg, den redan slagit in på, och jag vill härvidlag rekommendera herr Winberg att taga del av den senaste förbudskongressens uttalanden ifråga om det lokala vetot.”⁶⁰

Förbudskongressen ses som en vägledare i hur riksdagen ska rösta av denna ledamot så trots motståndet i första kammaren så bör andra kammaren fortsätta att rösta för ett lokalt veto.

Denna stora skillnaden mellan de bägge kamrarna som har belysts tidigare är troligtvis på grund av att första kammaren valdes av länen istället för folket. Detta gjorde att överklassen representerades och fram till 1919 så är det konservativa som har majoritet i kammaren. Detta leder till att första kammaren är mer distanserad från medel- och arbetarklassen inte bara i hur de väljs men även ideologiskt. De konservativa var det partiet där lägst antal personer var

---

⁵⁸ Protokoll vid femte svenska förbudskongressen 1908 sid 52

⁵⁹ Sveriges nykterhetssällskapet representantförsamling protokoll 9/2 1914

⁶⁰ Andra kammarens protokoll 31 (1917) s 14

förbudsvänner⁶¹ vilket innebär att det fanns en annan frame som var viktigare än nykterhetsrörelsens.

Som beskrivningen ovan förklarade så splittrades den danska nykterhetsrörelsen in i två läger där den ena förespråkar ett totalförbud och den andra tyckte att lättare drycker skulle vara tillåtna för konsumtion. Splittringen av IOGT som skapade NIOGT är inte den enda splittringen som skedde den danska IOGT rörelsen utan det är bara den främsta. Detta betyder inte att nykterhetsrörelsen inte var en betydande kraft i Danmark. År 1905 så uppnådde nykterhetsrörelsen ett medlemsantal på 137436⁶² men på grund av splittringarna så uppstår det inte en central ledning av samtliga rörelser såsom det skedde i Sverige. Det finns flera förklaringar till varför den danska rörelsen inte var lika fanatisk som den svenska rörelse. Eriksen pekar som genomgått ovan på den religiösa skillnaden som existerade mellan de bägge staterna som gjorde att den danska tron trodde att frälsning bara kunde komma genom tron och bara genom frälsning kunde en person förändra sina vanor. Detta innebär i sin tur att totalförbud inte hade hjälpt eftersom personen var fortfarande en syndare.⁶³ Andra har som det konstaterades ovan pekat på ägaren av Carlsbergs försök att associera öl med danskhet och nykterhet.

Nykterhetsrörelsen fick dock genomslag i Danmark då de var en del av tillsätta den andra danska nykterhetskommitten.⁶⁴ Till skillnad från den svenska kommittén hade denna kommitté inte som mål att arbeta fram ett totalförbud utan istället skulle de komma på hur man reglerade alkoholförsäljningen så att färre personer skadades av dess effekter.

Skillnaden som existerade mellan den danska och svenska nykterhetsrörelsen är tydliga. Den svenska drivs av vad vissa skulle säga religiös fanatism vilket fick dem att enas i nationell förening för att driva förbudsfrågan enat. Detta beslutet innebär att det i Sverige fanns det bara en policy frame från nykterhetsrörelsens sida. Totalförbud var lösningen och de kunde

---

⁶¹ Lindblad, Hans & Lundkvist, Sven (1996). Tusen nyktra: 100 år med riksdagens nykterhetsgrupper. Stockholm: Sober sid 176-177

⁶² Ædruelighedskommissionens Betænkning, 1907

⁶³ Eriksen, Sidsel. (1993) 'The Making of the Danish Liberal Drinking Style: The Construction of a Wet Alcohol Discourse in Denmark', Contemporary Drug Problems, 20(1) sid 5

⁶⁴ Moeller, Kim. (2012). The Freedom to Drink and the Freedom to Sell Drink: A Hundred Years of Danish Alcohol-Control Policy. Journal of Policy History. 24. sid 502

inte tänka sig att lösningen var något annat. Detta påverkade politikerna som startade en nykterhetsgrupp i riksdagen och började driva alkoholfrågan på politisk nivå. Det var bra för opinionen om man var förbudsvän. I Danmark existerar inte en policy frame om totalförbud utan det existerar flera från nykterhetsrörelsens sida vilket innebar att de aldrig fick samma genomslag som i Sverige. De lyckas dock genomdriva vissa restriktioner på starksprit eftersom de var enade på den frågan.

Utifrån detta förväntas den danska rörelsen ha en lägre påverkan på policyprocessen eftersom de inte uppnår samma enighet som den svenska rörelsen. Detta innebär att i Danmark finns det ingen enad frame för lagstiftarna att vända sig till och därför kommer inte nykterhetsrörelsen att skapa stora förändring i den danska policyprocessen..

Övriga intressegruppers perspektiv

För att få en komplett bild över varför policyprocessen utvecklades som den gjorde i respektive stat är det kritiskt att förstå de andra intressegruppers position. Trots att den svenska nykterhetsrörelsen var enad i ett totalförbud så etablerades inget totalförbud vilket överensstämmer med Junk och Rasmussens teori om att det krävs stöd från andra läger för att genomdriva en lyckad policy porträttering.

Det min undersökning av de grupper jag anser vara de viktigaste intressegrupper visar är på att det inte fanns ett stöd för ett totalförbud från andra intressegrupper i varken Sverige eller Danmark. I Sverige efter att nykterhetsrörelsen hade sin omröstning 1909 skapades ett motstånd från andra intressegrupper såsom läkarförbundet och senare bryggeriarbetarförbundet som involverade LO. I Danmark fanns det aldrig ett stöd för ett totalförbud och som jag har försökt beskriva ovan är det till stor del på grund av Carlsberg som nykterhetsrörelsen splittrades och ölkultur blev relevant i Danmark.

Det min undersökning av relevanta intressegrupper visar är att det finns ett utbrett stöd för att införa ett mer restriktivt system. Det återkommande argumentet är att individen har rätten att bruka alkohol men att detta måste ske med måttlighet. Läkare i respektive stat förespråkar att alkoholism är snarare en sjukdom som kan botas så totalförbud är onödigt. Vad denna undersökning även visar är att det är även är en ekonomisk fråga där många kanske blir

arbetslösa om förbud hade blivit en verklighet hade gått igenom. De som använde ekonomi som fråga var ofta för ett mer liberalt system där alkoholförsäljningen skulle fortsätta som vanligt.

I Danmark ses även ett utbrett stöd för öl och denna utveckling finns förklarad ovan. Vad detta innebär är att det även finns en splittring över vilka drycker som ska regleras. Genom att ölen fick en sådan stor kulturell betydelse i Danmark ansågs det inte nödvändigt att reglera intaget av öl mer än att sätta restriktioner på antalet pubar i kommunerna. Istället lades fokuset på att reglera starkspriten som man ansåg hade mycket större skadligare effekter. Troligtvis har detta mycket med den lobbying som ägaren av Carlsberg hade genomfört på slutet av 1800-talet.

5.3 Sammanfattning

Vad denna analys av intressegrupperna kring alkoholfrågan runt åren 1910-1920 har visat är att liknande föreningar i respektive stat mobiliserade sig i denna fråga där de mest relevanta är nykterhetsrörelsen, sjukvården och bryggerier. Nedan finns de olika föreningar och dess lösning och frame uppställt i tabellformat. Deras ställningstagande liknar också varandra så den främsta skillnaden är storlek och externa variabler. Anledningen till att det finns en skillnad mellan sjukvården i respektive stat är troligtvis på grund av skillnaden i storlek mellan intressegrupperna i respektive stat. Eftersom den svenska rörelsen var med organiserade så tvingades läkare i Sverige att dra slutsatsen att restriktioner var nödvändiga. Genom att det finns en utbrett stöd för restriktioner och inget etablerat stöd för totalförbud bland intressegrupper i Sverige så etableras restriktioner på alkohol i Sverige. Nykterhetsrörelsen trots sitt utbredda stöd bland befolkningen lyckas inte etablera sin policy frame i första kammaren medans i andra kammaren som är mer kopplat till befolkningen så lyckades de etablera sin frame. Det jag anser skedde är att genom att de andra intressegrupperna utövar ett visst inflytande så vinner nykterhetsrörelsen inte över första kammaren där de konservativa dominerade fram tills 1919. Johansson påpekar även att en ledamot i svenska bryggareföreningen var medlem i första kammaren under 10-talet och

troligtvis påverkade debatten.⁶⁵ Det går även att spekulera om den tillbakagången som nykterhetsrörelsen gör under 10-talet är en konsekvens av detta motstånd.⁶⁶

Tabell 1: Intressegruppers ställningstagande i respektive stat

Intressegrupper Sverige	Lösning	Frame
SNR	Totalförbud	Alkohol
Bryggeriförbundet	Liberal	Arbetslöshet
Läkarförbundet	Restriktioner	Alkoholens hälsoeffekter

Intressegrupper Danmark	Lösning	Frame
IOGT	Totalförbud	Alkohol
NIOGT	Restriktioner	Alkohol
Bryggerier	Restriktioner (starksprit)	Starkspritsens hälsoeffekter
Sjukvården	Liberal	Alkoholens hälsoeffekter

Teorin stämmer dock inte helt in på fallet. I Sverige så beslutar fortfarande kommittén att ett totalförbud är nödvändigt trots motståndet från andra intressegrupper. Detta kan förklaras genom hur mycket kraft nykterhetsrörelsen hade bakom sig via att arbetarrörelsen fortfarande till stor del stod bakom rörelsen medans de övriga intressegrupperna inte hade samma inflytande. Det är också intressant att kommittén ändrar sitt förslag om hur totalförbudet ska avgöras från lokala folkomröstningar 1914 till en rikstäckande omröstning 1920.

I Danmark det inte fanns någon enighet inom nykterhetsrörelsen och där det fanns ett stort intresse för att alkohol skulle få fortsättas att säljas så var restriktioner inte en lösning på problemet. Man valde därför att separera alkoholister från den vanliga befolkningen som brukade alkohol vanligt. Detta kunde ske genom att den danska nykterhetskommittén lyssnade

⁶⁵ Johansson, Lennart (1995). Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922. Diss. Lund : Univ. sid sid 199

⁶⁶ Lindblad, Hans & Lundkvist, Sven (1996). Tusen nyktra: 100 år med riksdagens nykterhetsgrupper. Stockholm: Sober sid 36

på läkare som föreslog behandling för alkoholister och för att den danska allmänheten utgick från en annan religiös grund än den i Sverige.

För att det som Rasmussen och Junk kallar för camp-level frames ska existera så måste det existera ett stöd från andra intressegrupper som använder sig av andra frames för att förklara fallet. Detta existerade bara delvis i Sverige med ett visst stöd från arbetarrörelsen som pekade på att arbetarklassen hade fått det bättre ekonomisk ställning med totalförbud medans det totalt saknades i Danmark. Det som dock ses är ett utbrett stöd för en restriktiv lagstiftning i Sverige och en fortsatt liberal lagstiftning i Danmark. Genom att detta stödet existerar så bildas camp-level frames i respektive stat för respektive lösning. Utifrån Junk och Rasmussens teori förväntas därför dessa två lösningar ha en stor påverkan på policyprocessen vilket även ses i vad det slutgiltiga resultatet blev. Hade den Svenska nykterhetsrörelsen haft stöd för totalförbud från andra intressegrupper hade de lyckats etablera en camplevel frame och då hade de kanske lyckats övertala första kammaren om totalförbudet. För att presentera detta på ett mer tydligt sett följer en tabell över situationen i respektive land under vissa givna perioder.

Tabell 2: Nykterhetsrörelsens enighet och stöd från andra grupper. 1

Totalförbud	Nykterhetsrörelsen enad	Nykterhetsrörelsen splittrad
Andra intressegrupper har samma mål	Sverige före cirka 1912	-
Andra intressegrupper motarbetar nykterhetsrörelsen	Sverige 1912-1922 Danmark före 1891	Sverige efter 1922 Danmark efter 1891

6 Diskussion och slutstats

Varför etablerade Sverige en restriktiv lagstiftning medans Danmark lade fokuset på utbildning och att försöka bota alkoholismen? Jag har försökt visa på de skillnader som existerade mellan nykterhetsrörelsen i respektive stat och vilka effekter det hade på andra intressegrupper och policyprocessen. Det är dock inte helt enkelt att visa på ett samband inom

denna typ av undersökning. Det kan finnas brister i materialet, ibland måste man läsa mellan raderna eller anta att något är fallet.

Utifrån analysen skulle jag hävda att skillnaden i alkoholpolicy skapades genom att nykterhetsrörelsen fick så pass stor slagkraft i det svenska samhället medans i Danmark splittrades rörelsen. För att förklara denna skillnad vänder jag mig till Eriksens förklaring om den religiösa skillnaden som började uppstå i början av 1800-talet. Genom att det redan fanns ett utbrett stöd för nykterhet i det svenska samhället under första hälften av 1800-talet⁶⁷ så kunde föreningar såsom IOGT relativt enkelt förvandla det stödet till ett politiskt engagemang. I Danmark så saknades den religiösa grunden som Eriksen menar gav den svenska rörelsen sin glöd och kombinerat med att den danska rörelsen motverkades av stora aktörer såsom Carlsberg är det inte förvånande att deras påverkan blev minimal. I slutändan anser jag att intressegrupper hade en viktig roll i att forma policyprocessen i bägge staterna vilket ger belägg för frågeställningen om vilken påverkan intressegrupper hade på policyprocessen. Det var genom att nykterhetsrörelsen väckte frågan i bägge staterna som gjorde att kommittéer etablerades som skulle utreda frågan. Kommittéerna utredde sedan frågan och samlade in nödvändig information från bland annat intressegrupper för att kunna fatta ett beslut i frågan. Det är genom vissa essentiella skillnader som leder till olika policys såsom Ivan Bratts expertutlåtande i frågan eller danska tron om att alkoholism kunde botas. Den stora skillnaden mellan respektive stat är hur enad nykterhetsrörelsen var och hur starka de andra intressegrupperna var eftersom de förespråkar ungefär samma framme vilket visades i analysen. Intressegrupper förklarar därför första frågan i frågeställningen om varför Danmark och Sverige fick olika alkoholpolicys.

Denna analys har inte varit heltäckande över policyprocessens utveckling. Det finns variabler som står utanför denna studies syfte som kan förklara policyprocessen. I Sverige är dessa variabler främst kopplade till första kammaren och varför den röstade som den gjorde.

Tidigare forskare pekade till exempel på att totalförbudet hade kostat staten pengar som hade påverkat upprustningen av försvaret vilket var en viktig fråga under krigsåren. Det skulle även kunna vara så att de konservativa röstade nej till det lokala vetot eftersom

---

⁶⁷ Lindblad, Hans & Lundkvist, Sven (1996). Tusen nyktra: 100 år med riksdagens nykterhetsgrupper. Stockholm: Sober sid 66-69

nykterhetsrörelsen kopplade samman den frågan med demokratifrågan och den 40 gradiga skalan.⁶⁸ Detta syns bland annat i ett av riksdagsprotokollen där en ledamot anklagar första kammaren för att förknippa det lokala vetot med rösträttsfrågan.⁶⁹ Jag anser framförallt att den ekonomiska aspekten är värt att lyfta som en förklaringsfaktor i varför Sverige etablerade Brattssystemet och inte ett totalförbud. Bratt systemet innebar stora inkomster till staten genom att monopol etablerades över hela landet och det innebär också att staten inte behövde betala ut ersättning till alla som skulle bli påverkade av ett totalförbud. Eftersom detta är fallet går det inte att fullt ut säga om teorin överensstämmer med det givna fallet. Samma förklaring till varför Danmark inte utvecklade en restriktiv lagstiftning. Konsumtionen av öl var för viktigt för det danska näringslivet att det helt enkelt var ett alternativ skapa restriktioner. Även Danmarks tydligare kontakt med Europa kan diskuteras som en faktor⁷⁰ genom att i Danmark följde man ett europeiskt tankesätt och landet liknade även Europa mer genom till exempel sin grad av urbanisering medans de övriga nordiska länderna hittade sin egen väg.

Teorin förklarar inte heller varför stödet var så pass utbrett i andra kammaren trots motståndet från andra intressegrupper. Enligt teorin borde inte en grupps frame inte ha så stort inflytande över policyprocessen men i detta fall syns det tydligt att nykterhetsrörelsen lyckades så gott som ensamma vinna över ena hälften av den lagstiftande processen i Sverige. Troligtvis beror detta på det Burstein och Linton nämner i sin artikel att rörelser med stort folkligt stöd såsom nykterhetsrörelsen påverkar en folkvald kammare mer eftersom deras plats i kammaren vilar på folkligt stöd.⁷¹ Detta förklarar även skillnaden i votering i respektive kammare.

Det kan även vara värt att ställa sig frågan vad denna analys har för värde 100 år efter att alkoholfrågan avgjordes. I Sverige återkommer debatten om alkoholmonopolet konstant på senare år har det varit i relation till gårdsförsäljning men jag tror denna analys har mer värde i

---

⁶⁸ Lindblad, Hans & Lundkvist, Sven (1996). Tusen nyktra: 100 år med riksdagens nykterhetsgrupper. Stockholm: Sober sid 187-188

⁶⁹ FK 39 sid 12 och 54

⁷⁰ Johansson, Lennart. (2001). *Control, culture and identity. Nordic temperance movements from urban and rural perspectives*. Nordic Studies on Alcohol and Drugs, 18(4) sid 337-338

⁷¹ Paul Burstein, April Linton, The Impact of Political Parties, Interest Groups, and Social Movement Organizations on Public Policy: Some Recent Evidence and Theoretical Concerns, Social Forces, Volume 81, Issue 2, December 2002, sid 386

kontexten av andra folkrörelser som existerar i det moderna samhället såsom miljörelsen. Enligt denna analys skulle miljörelsen behöva vara enad och ha stöd från andra grupper om den vill skapa policyförändring. För att ge ett hypotetiskt exempel på det jag menar går det att föreställa sig att det kan finnas två grupper som tycker olika i kärnkraftsfrågan och eftersom dessa två inte är enade är det stor chans att ingen av dem får genomslag i kärnkraftsfrågan. Det finns dock skillnader mellan folkrörelser idag och för 100 år sen med introduktionen av sociala medier. Det är nu möjligt för rörelser att organisera sig i ett mycket större utsträckning vilket innebär att de borde få större genomslag men det är också enklare att starta egna parallella grupper som inte håller med. Det är därför värt att analysera sociala mediars effekt på enigheten inom en intressegrupp.

Sammanfattat skulle jag hävda att camplevel frames är viktiga för att få ett stort genomslag i policyprocessen men det behöver nödvändigtvis inte vara så. Denna uppsats har visat att om en grupp med enbart en frame växer sig tillräckligt stark kan den få stort genomslag utan stöd från andra grupper. Uppsatsen har även visat att det är viktigt för grupper inom samma område till exempel nykterhetsrörelsen att hålla sig enade för att få så stort genomslag som möjligt. Jag anser därför att innan en studie börjar titta på camplevel frames så borde den först titta på den singulära frame som grupp förespråkar och se på enigheten inom den. Detta är främst relevant för folkrörelser som kan vara internt splittrade. Jag drar denna slutsats utifrån att den främsta skillnaden mellan Sverige och Danmark var enigheten inom nykterhetsrörelsen. Den statsvetenskapliga forskningen borde därför skilja på hur lobbyister och intressegrupper studeras eftersom det kan finnas konkurrens av en frame inom en intressegrupp.

7 Referenser

- Blå boken : Nykterhetsfolkets kalender (1934) , *Blå Bokens förlag, Stockholm*
<http://runeberg.org/blaboken/1933/0113.html>
- Bergman Johan (1921) *Varför vi böra gå förbudsvägen*. Svenska nykterhetsförlaget, Stockholm (2: uppl)
- Bratt, Ivan. (1909) *Kan nykterhetsfrågan lösas utan totalförbud? : ett reformprogram*. Bonniers

Burstein Paul , Linton April , *The Impact of Political Parties, Interest Groups, and Social Movement Organizations on Public Policy: Some Recent Evidence and Theoretical Concerns*, Social Forces, Volume 81, Issue 2, December 2002, sid 380–408

Butler, Shane (2019). *Alcohol, power and public health: a comparative study of alcohol policy*. London: Routledge sid 167-168

Callaghan Karen, Schnell Frauke (2001) Assessing the Democratic Debate: How the News Media Frame Elite Policy Discourse, *Political Communication*, 18:2, 183-213

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (2006) *Drogutvecklingen i Sverige 2006*, (rapport 98) Stockholm

Daviter, F. (2011) *Policy framing in the European Union*. Palgrave Macmillan

Eriksen, Sidsel (1990). *Drunken Danes and sober Swedes: religious revivalism and the temperance movements as keys to Danish and Swedish folk cultures*. Language and the construction of class identities red Bo Stråth

Eriksen, Sidsel. (2007). *From Gold Cure to Antabuse Danish Treatment Traditions in a Liberal Drinking Culture. Change and continuity in the history of Nordic alcohol and drug*

Eriksen, Sidsel. (1993) ‘*The Making of the Danish Liberal Drinking Style: The Construction of a Wet Alcohol Discourse in Denmark*’, *Contemporary Drug Problems*, 20(1)

Femte förbud kongressens protokoll 1908

Fogarty, A. S. and Chapman, S. (2012) ‘Advocates, interest groups and Australian news coverage of alcohol advertising restrictions: content and framing analysis’, *BMC Public Health*, 12(1), pp. 727–738

Johansson, Lennart, (1995) *Systemet lagom: rusdrycker, intresseorganisationer och politisk kultur under förbudsdebattens tidevarv 1900-1922*, Lund Univ. Press

Johansson, Lennart. (2001). *Control, culture and identity. Nordic temperance movements from urban and rural perspectives*. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 18(4)

Jochem Sven *Nordic corporatism and welfare state reforms: Denmark and Sweden compared i Renegotiating the welfare state : flexible adjustment through corporatist concertation* red Frans van Waarden and Gerhard Lehbruch (2003)

Junk, W. M., & Rasmussen, A. (2019). *Framing by the Flock: Collective Issue Definition and Advocacy Success*. *Comparative Political Studies*, 52(4),

Kurzer, Paulette (2001). *Markets and moral regulation cultural change in the European Union*. Cambridge [England]: Cambridge University Press

Lindblad, Hans & Lundkvist, Sven, *Tusen nyktra: 100 år med riksdagens nykterhetsgrupper*, Sober, Stockholm, 1996 sid 29

Moeller, Kim. (2012). *The Freedom to Drink and the Freedom to Sell Drink: A Hundred Years of Danish Alcohol-Control Policy*. *Journal of Policy History*. 24.

Peter Schiöler, *Denmark i International handbook on alcohol and culture* red Dwight Heath (1995)

Riksdagsprotokoll: Andra kammarens protokoll 39 (1916), Andra kammaren protokoll 31 (1917), Första kammaren protokoll 39 (1917)

Rothstein, Bo (1992). *Den korporativa staten: intresseorganisationer och statsförvaltning i svensk politik*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Statens offentliga utredningar 1994. *Svensk alkoholpolitik : bakgrund och nuläge : delbetänkande* (1994:25)

Systembolaget Ivan Bratt <http://www.systembolagethistoria.se/Teman/Ursprunget/Ivan-Bratt/> [Hämtat 2020-05-06]

Sveriges nykterhetssällskapet representantförsamling protokoll 9/2 1914

Svenska bryggeriarbetaren 1/1918
Ædruelighedskommissionens Betænkning, 1907